

درباره ی شهرستان

شهرستان نهبندان با جمعیت ۱۸،۳۰۴ نفر، به اقتضای موقعیت طبیعی آن و مجاورت با کویر، در دشتی نسبتاً وسیع واقع شده است. از نظر ناهمواری این شهرستان در شمال مشتمل بر ارتفاعاتی است که قله آن به ۲۵۰۰ متر می رسد کوه سرخ - کوه بیدمشک - کوه بوبک از جمله این ارتفاعات است. در بخش غربی شهرستان نیز شاهکوه که بلندترین نقطه آن ۳۷۳۲ متر ارتفاع دارد واقع گردیده است. بقیه سطح شهرستان مشتمل بر دشتهای هموار نظیر سرچاهشو، سهل آباد، چاهداشی، دهسلم و نهبندان می باشد که ارتفاع این دشتهای حدود ۱۰۰۰ متر از سطح دریاست بطور کلی جهت شیب در شهرستان نهبندان از جنوب و جنوب غربی بوده به طوریکه در قسمت شرقی و جنوب شرقی به دشت سیستان و در جنوب و جنوب غربی به بیابان لوت منتهی می گردد. در جهت جنوب غربی - جنوب شرقی ارتفاعات شرق دشت سهل آباد (کوه آتشکده با ۲۱۵۹ متر) واقع شده که در نهایت به کوه بهاران می پیوندد. یک رشته ارتفاعات در جهت شمال غرب - جنوب شرق (کوه سناجان با ۲۰۱۲ متر) است که در غرب دشت سهل آباد واقع گردیده و به ارتفاعات کوه هاری که بلندترین نقطه متر ارتفاع دارد می پیوندد. شهرستان نهبندان از شمال به کوههای کم ارتفاع بهاران محدود می شود این کوهها در شمال دشت سهل آباد و چاهدراز واقع گردیده و مشجرترین کوههای شهرستان هستند.

تاریخچه

جغرافی نویسان قدیم عرب شهر « نه » یا « نیه » را از شهرهای سیستان شمرده اند چنانچه در بخشی از کتاب تاریخ یعقوبی که مربوط به وقایع قرن دوم هجری است آمده جمعی دعوت هاشمیون را لیبک گفته و بر حکومت وقت شوریدند برای سرکوبی انقلابیون در منطقه سیستان، شهر نه محلی بود که برای استراحت و مرکز پشتیبانی مورد استفاده قرار گرفت. این واقعه در سال ۱۱۱ هجری قمری اتفاق افتاد.

ابن حوقل در قرن چهارم در کتاب (صوره الارض) درباره مسافت های سیستان می نویسد: از سیستان به جزأ سه منزل و فاصله فره و قرنین دو منزل و فاصله نه و فره یک منزل بزرگ است و این دو به روی یکدیگر و در سمت بیابان اند « نه » را در گذشته به فاصله کمی در باختر دریاچه زره (نام ولایتی در سیستان) در مرکز قهستان و بر لب کویر بزرگ دانسته اند. یاقوت و حمد الله مستوفی و مقدسی نیز اسم نه را برده اند. توصیف مقدسی در قرن چهارم از « نه » چنین است: « نه » باروئی دارد که جامع در آن است ساختمانهایش از گل است و بیشتر آبشان از کاریزهاست.

حمد الله مستوفی « نه » را از اقلیم سوم می داند و می گوید: ربع نیشابور است دور چند شهر است هوایش اکثر معدل است. بعد از خرابیش اردشیر بابکان در مغاره شهر « نه » ساخت و آن را « نه » اردشیر نام نهاد. شاپور ابن اردشیر حاکم خراسان بود از پدر آن شهر بخواست. اردشیر مضایقه کرد و گفت: تو نیز یکی بساز شاپور غیرت کرد و نیشابور ساخت و آن را نه شاپور نام کرد که به مرور ایام نیشابور شد. پیشینه « نه » که خاراکسی به وجود آن در زمان اسکندر مقدونی (۳۲۳-۳۵۶ قبل از میلاد) اشاره می کند حدوداً ۲۴ قرن سابقه تاریخی دارد

این ناحیه کویری سرزمینی نسبتاً خشک و کم اب و علف به حساب می آید که آب اغلب قناتهای آن کمی شور و مانع رشد غلات و سایر نباتات می شود. اما این شرایط خاص کویری سبب شده اند که از دستبرد و هجوم بیگانگان، تا حدودی در امان بماند. تاریخ ایران بر اساس روایات داستانی تا اسکندر مقدونی پیش می آید و برخی پیدایش اسکندر و فتوحات او را حد نهایی تاریخ شرق قدیم تصور می کنند. پس از آن سلسله ساسانی در دنبال نتایج تاریخی ساسانی رخ می نماید اما از زمان اسکندر تا اردشیر ساسانی هم که ظاهراً بانی شهر « نه » بوده است تاریخ چهره چندان روشنی ندارد. اگر چه همین تاریخ به آبادانی نه در دوران اسکندر گواهی می دهد.

===اقوام اولیه ساکن در شهرستان نهبندان و ویژگیهای خاص آن===

در حوزه نهبندان کنونی اقوامی هستند که احتمالاً پیوند قومی آنها به اقوام قبل از تاریخ در این منطقه می رسد . در این ناحیه ، کوهستانی به نام سند یا (استند) وجود دارد و اقوامی به همین نام در آنجا زندگی می کنند . نمونه ای از این طایفه در مشرق دهسلم در کوه چاهرویی دیده می شوند که چادر نشین و گله دارند اما بلوچ نیستند و زبان بلوچی نمی دانند و با براهویی هم هیچ قرابتی ندارند . از نظر قومیت مردم این منطقه از تیره پارتها و اقوام آریایی هستند که از زمانهای قبل از اسلام در این منطقه زندگی می کرده اند.

علاوه بر قوم پارس ، از دیگر اقوام ساکن در منطقه بلوچ و عرب می باشند . اقوام بلوچ از عشایر کوچ نشین منطقه زابل می باشند که امروزه در نقاط مختلف این شهرستان سکونت دارند.

اقوام عرب نیز در منطقه ای به نام عربخانه که یکی از دهستانهای این شهرستان می باشد سکنی گزیده اند . عربهای عربخانه از بازماندگان اعراب می باشند که جزو سپاهیان حازم بن خزیمه در سال ۱۵۰ هجری قمری برای سرکوبی قیام مردم خراسان و سیستان به این منطقه آمده بودند.

نهبندان از شرق به کوههای گرم (که چشمه خورشید در آنها جاریست و قلعه شاهدژ که از قلاع اسماعیلیان است بر بلندای همین کوهها ساخته شده است) از غرب به بلندیهای کوههای چشمه ، شاهکوه، کوه هاری و از جنوب به دامنه کوههای استند محدود می شود . متراکمترین ارتفاعات در غرب (کوه هاری ۲۷۰۸) قرار دارند و پس از آن ارتفاعات شمال شرقی و سپس ارتفاعات بهاران و کوه سناجان هستند.

محصولات

از محصولات کشاورزی شهرستان نهبندان می توان به آتاب،خرما،پسته،زعفران،زرشک،انار و... اشاره نمود. محصول ارزشمند نهبندان سنگ آن است؛چه سنگ های قیمتی معدن قلعه زری و چه سنگهای زیبای گرانیت سیاه و سفید آن که بسیار هم مقاوم هستند

سنگ های زیبا و قیمتی نهبندان

از سنگ های نهبندان برای سنگ فرش صحن های حرم علی ابن ابی طالب در نجف نیز استفاده شده است.

رودخانه ای تمام فصل و زیبا در میان کویر و در ۱۷ کیلومتری جاده ی نهبندان به سمت زاهدان معروف به کال شور